

Александра Васић,*
Асистент Правног факултета,
Универзитет у Нишу

НАУЧНИ ЧЛАНАК

UDK: 347.772

Рад примљен: 01.09.2014.

Рад прихваћен: 01.12.2014.

О ЦЕЛИСХОДНОСТИ УВОЂЕЊА ПРИГОВОРА НА ПРИЈАВУ ЖИГА У СРПСКО ЗАКОНОДАВСТВО**

Апстракт: Предмет анализе у овом раду јесте квалитет одређених решења из домаћег жиговоног законодавства у светлу хармонизације наших прописа са правом ЕУ. Закон о жиговима Републике Србије из 2009. године није предвидео поступак по приговору на пријаву за регистрацију жига као средство које би требало да осигура да само они знакови који испуњавају неопходне услове уживају жиговоно правну заштиту. Завод за интелектуалну својину је задужен да *ex officio* испитује постојање тзв. релативних разлога за одбијање регистрације жига тако да носиоци права на жиг немају могућност да се у релативно јефтином и делотворном поступку супротставе регистровању другог знака којим се повређује њихово раније стечено право. Насупрот нашем Закону о жиговима, у праву ЕУ је Уредбом Савета 207/2009. о комунитарном жигу од 26. фебруара 2009. године (CTMR – Community trade mark regulation) прописан поступак опозиције који представља најзначајнију фазу у поступку регистрације жига.

Искуства европских земаља показују да поступак по приговору на пријаву жига има значајне предности. Пре свега, носиоци раније стечених права су у могућности да избегну вођење дугих и скупих судских поступака за поништај жига којим се вређају њихова права. Такође, државне агенције које су овлашћене да одобравају регистрацију знакова више немају обавезу да испитују постојање већ регистрованих жигова.

Кључне речи: приговор на пријаву жига, комунитарни жиг, жиговоно право, Србија.

* aleksandra@prafak.ni.ac.rs

** Рад је резултат истраживања на пројекту: “Усклађивање права Србије са правом Европске уније”, који финансира Правни факултет Универзитета у Нишу у периоду 2013–2018. године.

1. Увод

Савремена тржишна утакмица врши константан притисак на произвођаче и даваоце услуга и тражи од њих да континуирано побољшавају квалитет својих производа и услуга и снижавају цене. Везаност потрошача за одређену робу или услугу, а самим тим и њену лакшу продају на тржишту, могуће је постићи означавањем производа робном марком, односно дводимензионалним или тродимензионалним знаком. Ови знаци служе да идентификују производ и укажу на његово порекло, те на тај начин омогућавају потрошачима да их разликују од других истоврсних производа. (Марковић, 2011: 37). Уколико ове ознаке испуњавају законом предвиђене услове, могу уживати правну заштиту у облику жига.

Жиг је право којим се штити знак који у привредном промету има за циљ да индивидуализира робу, односно услуге једног физичког или правног лица (у даљем тексту само: роба) како би се на тржишту издвојили из масе истоврсних производа других произвођача. Привредни субјекти који у промету обележавају своју робу одређеним знацима су слободни да одлуче да ли ће их правно заштитити будући да то није њихова законска обавеза. Међутим, предности правне заштите знака у облику жига су вишеструке. Носилац жига је овлашћен да користи жиг, да забрани другим лицима неовлашћену употребу жига, као и да пренесе право на жиг на неко друго лице уговором. Оно је монополског карактера, тј. свом носиоцу гарантује искључиво право употребе. Такође, носилац жига је у позицији да лако доказује пред судом, или неким другим државним органом, власништво над жигом.

Законски прописи из области индустријске својине који важе на територији Републике Србије, а између осталих и Закон о жиговима из 2009. године, у великој мери су усклађени са регулативом Европске уније која се односи на ову област. Међутим, поједина питања која се односе на жиговно право другачије су уређена у односу на право ЕУ. Уредбом о комуни-тарном жигу ЕУ створен је један наднационални систем заштите ознака које се користе у промету и на једнообразан начин прописан поступак за стицање жига који је умногоме поједностављен, као и услови за одбијање регистрације. Поменутом уредбом је прописан поступак опозиције који представља најзначајнију фазу у поступку регистрације жига. С друге стране, наш законодавац је изоставио одредбе које се односе на поступак по приговору на пријаву жига.

2. Основи за одбијање регистрације жига

Неопходни услови које сваки знак мора да испуњава како би уживао правну заштиту одређени су Законом о жиговима Републике Србије из 2009. године методама генералне клаузуле и негативне енумерације. Најпре, закон стипулира да се жигом штити знак који се може графички представити.¹ Даље законодавац прописује одређене забране регистрације тако што наводи одређене врсте или групе знакова које не могу уживати заштиту у облику жига. Тако се, на пример, жигом не може заштитити знак који је противан јавном поретку и моралу; није подобан за разликовање робе у промету; који је истоветан раније заштићеном знаку за исту врсту робе, односно услуга.² Поређења ради, Уредбом о комунитарном жигу разлози за одбијање регистрације класификовани су у две групе – апсолутне и релативне.³ Ближим погледом на исте може се констатовати да ова ограничења могу бити апсолутна препрека заштити или апсолутни разлози за одбијање регистрације или релативна, односно отклоњива препрека жиговној заштити. Знакови који се апсолутно искључују из правне заштите не могу постати жигови, док неки знакови који су релативно забрањени могу под одређеним условима уживати правну заштиту, уколико подносилац пријаве докаже да је добио потребно одобрење од надлежног органа или овлашћеног лица за коришћење знака као жига.⁴

Овакав приступ домаћег законодавца у одређивању материјалноправних услова за заштиту жига омогућио је Заводу за интелектуалну својину да по службеној дужности испитује све потенцијалне разлоге за одбијање регистрације. С друге стране, на нивоу ЕУ, Уред за хармонизацију на унутрашњем тржишту (у даљем тексту: ОХИМ) овлашћен је да *ex officio* испитује само апсолутне разлоге за одбијање пријаве за регистрацију жига. За разлику од апсолутних сметњи, ОХИМ на релативне разлоге за одбијање регистрације пази само на основу приговора заинтересованог лица на пријаву за регистрацију жига.⁵

1 Чл. 4. Закона о жиговима, Сл. Гласник РС, 104/09

2 Чл. 5. Закона о жиговима, Сл. Гласник РС, 104/09

3 Council Regulation (EC) No 207/2009 of 26 February 2009 on the Community trade mark

4 Члан 7. Уредбе о комунитарном жигу предвиђа апсолутне разлоге за одбијање регистрације. Тако ће, на пример, пријава за регистрацију жига бити предмет одбијања од стране надлежног органа уколико се ради о знацима који нису дистинктивни, знацима који су противни јавном поретку и моралу, генерички знакови, преварни знаци, слободни знакови, цртежи, амблеми или заставе од посебног јавног интереса и знаци који нису у сагласности са чл. 6. Париске конвенције за заштиту индустријске својине.

5 Члан 8. Уредбе о комунитарном жигу релативне разлоге за одбијање регистрације назива „старијим правима“. Под тим се подразумевају, примера ради, признати или

2.1 Поступак по приговору на пријаву жига

Приговор на пријаву за регистрацију жига је поступак који је предвиђен у многим јурисдикцијама. Ради се о правном средству које има за циљ да спречи да знакови који не испуњавају потребне услове уживају заштиту на основу закона. Ово правно средство омогућује носиоцима жигова да у релативно једноставном поступку спрече регистрацију другог знака којим се повређује или разводњава њихово право. Већина правних система у Европи предвидела је неки облик опозиционог система како би трећа лица могла да се успротиве признању пријаве за регистрацију жига. Поступак по приговору на пријаву жига је на нивоу ЕУ регулисан Уредбом о комунитарном жигу (у даљем тексту: Уредба). Такође, овај правни институт прописан је и у већини суседних земаља – Хрватска, Црна Гора, Македонија, Босна и Херцеговина су у своја законодавства увеле могућност подношења приговора на пријаву жига. (Златовић, 2008: 147.)

Уредба прописује да свако физичко и правно лице може бити подносилац пријаве за стицање комунитарног жига. Пријава се подноси ОХИМ-у који је дужан да испита формалну уредност пријаве, као и испуњеност апсолутних услова заштите.⁶ Уколико не постоје апсолутне препреке заштити ОХИМ је дужан да пријаву објави. Чланом 41. Уредбе дата је могућност носиоцима старијих права у било којој држави чланици ЕУ да у року од три месеца од дана објаве пријаве уложе приговор да пријава не испуњава релативне услове за заштиту.⁷ Приговор мора бити поднет у писаном облику и садржати разлоге на којима се темељи. У пракси се врло често дешава да приговор буде одбачен у овој фази поступка јер подносилац приговора није у стању да докаже постојање ранијег права. (Waldstorm, 2011.) У поступку по приговору (тзв. поступак опозиције) одлучује ОХИМ који је дужан да одређеном року приговор проследи подносиоцу пријаве за регистрацију жига. Уредбом је предвиђена могућност да ОХИМ, уколико

раније пријављени жигови Заједнице, признати или првопријављени национални жигови, ноторни жигови из чл. 6 Париске конвенције уколико се ради о истоветним знаковима и идентичној роби на коју се односе. Такође, релативни разлог за одбијање регистрације који се у пракси често јавља је постојање могућности довођења у заблуду потрошача због истоветности или сличности са ранијим жигом.

6 Члан 7. Уредбе о комунитарном жигу

7 У већини јурисдикција право на покретање поступка опозиције имају носиоци раније заштићеног жига, подносиоци пријаве за регистрацију жига, носиоци чувеног жига, као и стицаоци искључиве лиценце. Круг лица којима законодавац даје могућност улагања приговора на пријаву жига може бити и шири. Тако, на пример, према новом хрватском Закону о жигу приговор могу поднети и особе чије име или слика су истоветни као и знак за који се тражи заштита. Овакву могућност Уредба не прописује јер у чл. 52. ово предвиђа као један од разлога за тражење поништаја регистрованог жига.

сматра да је то прикладно, позове странке да склопе нагодбу.⁸ Прописано је да овај тзв. “cooling-off” период траје два месеца, уз могућност продужења рока.⁹ Уколико се у поступку по приговору утврди да знак не може бити регистрован за неке или за све производе и услуге за које је поднета пријава, ОХИМ је дужан да пријаву одбије у односу на те производе и услуге. У супротном, приговор мора бити одбачен.

Највећи број поступака опозиције пред ОХИМ-ом подносиоци приговора покрећу јер сматрају да је пријављени знак истоветан са ранијим жигом и ако су роба и услуге за које је поднета пријава за регистрацију истоветни са производима и услугама за које је ранији жиг заштићен, или ако сматрају да постоји могућност довођења у заблуду потрошача због истоветности или сличности са ранијим жигом.¹⁰ Због тога је ОХИМ дужан да знаке анализира визуелно, фонетски и концептуално. Такође, овај орган мора анализирати и робу која се жели заштити предметним знаком, а да притом следи принцип наведен у одлукама Суда правде које се односе на могућност довођења у заблуду потрошача када се ради о истим или сличним знацима.¹¹

3. Разлози „*proetcontra*“ за увођење поступка опозиције у домаће право жига

Србија је једна од ретких земаља у Европи која у свом жиговном законодавству није предвидела могућност изјављивања приговора на пријаву за регистрацију жига. Уколико пођемо од чињенице да су прописи који се односе на ову област умногоме хармонизовани са правом ЕУ,

8 Члан 42. Уредбе о комунитарном жигу

9 Већина европских законодавстава не предвиђа могућност да орган који одлучује по приговору на пријаву жига позове заинтересоване стране да постигну нагодбу, уколико је на основу околности конкретног случаја разумно претпоставити да је нагодба могућа. Тако, на пример, нови хрватски Закон о жиговима у чл. 28. ст. 3. прописује да је Завод дужан да обавести о приговору подносиоца пријаве за регистрацију жига, достави му примерак истог и позива га да се у преклузивном року од 60 дана од дана пријема изјаси о приговору. И црногорски Закон о жигу из 2010. године припада овој групи законодавних аката.

10 Један од примера из праксе је покушај компаније „Loreal“ да пред ОХИМ-ом, сходно Уредби о комунитарном жигу, заштити у облику жига знак „SPALINE“ за козметичке производе, чему се у поступку опозиције успротивила компанија Spa Monopole, основана у месту Spa у Белгији, која је раније заштитила знак „SPA“ за воду и безалкохолна пића. „Loreal“ је спречен у својој намери, иако се радило о различитој роби, а од пресудног значаја била је перцепција јавности речи „Spa“ у земљама Бенелукса.

11 Case C-39/97Canon v Metro-Goldwyn-Maye (1998), Case C-342/97Lloyd v Klijsen (1999)

поставља се логично питање зашто се домаћи законодавац одлучио да одредбама Закона о жиговима из 2009. године не регулише овај правни институт.

Жиг, као субјективно право које припада одређеном физичком или правном лицу, има своју имовинско-правну и морално-правну компоненту. Имовинско-правна компонента жига овлашћује носиоца права да се, слично као и код права својине, сам титулар брине о заштити свога права. Наиме, Закон о жиговима овлашћује носиоца да жиг користи, пренесе своје право на неко друго лице уговором, као и да забрани другим лицима неовлашћену употребу жига. Логично би било да се у случају покушаја заштите истог или сличног знака за исту или сличну врста роба или услуга носилац жига успротиви покушају такве заштите. Најједноставнији начин за тако нешто био би улагање приговора на поднету пријаву за регистрацију жига, тј. покретање поступка опозиције.

У домаћем жиговном праву испитивање постојања тзв. релативних разлога за одбијање регистрације жига врши Завод за интелектуалну својину по службеној дужности.¹² Поставља се питање из којих разлога је дата оваква законска надлежност домаћем Заводу. У теорији би Завод могао да води рачуна и о апсолутним и о релативним разлозима за одбијање регистрације, али се у пракси суочавамо са чињеницом да овај орган не располаже са довољно ресурса за тако нешто. Инкорпорисањем система опозиције у наше право о жигу Завод за интелектуалну својину више не би био у обавези да испитује постојање већ регистрованих жигова, већ би се релативни разлози за одбијање пријаве испитивали само по приговору поднетом од стране носиоца раније стеченог права. Мишљења смо да је важећи систем испитивања услова за признање жига, поред тога што Заводу за интелектуалну својину одузима доста времена, неефикасан, будући да је у пракси готово немогуће, с обзиром на број раније регистрованих права, испитати постојање већ регистрованих жигова. Примера ради, само у 2010. години Завод је одобрио регистрацију 7.028 жигова. (Бошковић, 2011.) Такође, сматрамо да би у овој ситуацији титулари жигова имали далеко већи интерес да спрече неоправдану регистрацију било ког збуњујуће сличног знака или знака који није подобан за регистрацију из других, законом прописаних разлога.

12 Примера ради, у Великој Британији поступак опозиције може бити покренут како због испитивања апсолутних препрека заштити, тако и због испитивања релативних препрека заштити знака у облику жига. Када је реч о апсолутним разлозима за одбијање пријаве, приговор може поднети свако заинтересовано лице. У случају релативних забрана само носилац раније стеченог права може бити покретач поступка опозиције.

Као један од главних разлога због којег се домаћи законодавац определио за овакво решење наводи се бојазан да носиоци жигова немају довољно висок степен правне културе, односно свести о неопходности свакодневне бригае о заштити свог права, те да ће Завод бити у бољој позицији да штити њихове интересе (Цвјетичанин, 2013). Овде би се могло поставити питање да ли би један управни орган, какав је Завод за интелектуалну својину, требало да води рачуна о заштити субјективног права трећег лица, ако се има у виду да је то у супротности са основама грађанског права.

Проблем који се често јавља у пракси у правним системима земаља које су увеле систем опозиције је велики број приговора на пријаве за регистрацију жигова које подносе велике компаније у циљу да спрече регистрацију знака којим се, наводно, повређује или разводњава њихово раније стечено право. Наиме, поставља се питање како би се мали произвођачи и пружаоци услуга могли „одбранити“ у поступку опозиције од приговора које улажу правни тимови великих компанија, будући да углавном располажу релативно ограниченим буџетом. (Lahser, 2009) У правној теорији овај облик нелојалне тржишне утакмице је познат као „малтретирање жига“. Наиме, у поступцима опозиције се врло често догађа да подносиоци приговора на пријаву жига улажу приговор иако немају довољно доказа, а све у нади да ће орган који је надлежан за решавање по приговору подносиоца пријаве за регистрацију жига окарактерисати као страну која је, супротно начелу савесности и поштења, имала намеру да узурпира туђе право (Hastings, 2014). Међутим, ако се има у виду да орган који решава по приговору на пријаву жига, одлучује на основу конкретних чињеница и изведених доказа, овај проблем који се јавља у пракси земаља које су увеле систем опозиције не би требало да представља један од разлога против увођења овог института у наше законодавство.

Имплементирање института опозиције у наше право несумњиво би за последицу имало и мањи број судских поступака који за предмет имају поништај жига. Разлика између поступка опозиције и поништаја жига огледа се томе што противник регистрације жига има на располагању ово правно средство пре него што жиг уопште буде регистрован, док је поступак поништаја жига могућ тек након извршене регистрације од стране надлежног органа и неколико година након тога (Dinwoodie, 2009: 107). Делује логично да би носиоци раније стечених права у великој мери користили поступак по приговору у циљу избегавања дугих и скувих судских поступака. Наравно, као један од предуслова за коришћење система опозиције је установљавање јединственог регистра где би носиоци раније стечених права лако могли да остваре увид у нове пријаве за регистрацију жигова.

Члан 75. Уредбе о комунитарном жигу прописује да одлуке које по приговору на регистрацију жига доноси ОХИМ морају бити образложене јер то доприноси правној сигурности у случају евентуалног жалбеног поступка. У пракси се може поставити питање да би подносилац приговора, у случају да не успе да спречи регистрацију жига којим се вређа његово раније стечено право, могао да покрене судски поступак који има за предмет поништај или оспоравање истог. Страна судска пракса стоји на становишту да поступак опозиције мора бити једно брзо и јефтино правно средство које, у случају неуспеха, никако не забрањује подносиоцу приговора на пријаву жига да узме учешће у каснијим поступцима пред судом. Уколико се има у виду чињеница да се одлуке надлежних органа у поступку опозиције морају темељити само на оним разлозима и доказима о којима су странке у поступку имале могућност изјаснити, поставља се питање да ли би у случају покретања поступка пред судом требало расправљати о истој ствари два пута.

Поступак опозиције је карактеристичан и по томе што је, у већини јурисдикција орган који одлучује по приговору овлашћен да позове странке да постигну споразум, уколико је то у конкретном случају разумно очекивати. Дакле, овај поступак подстиче рано решавање потенцијалних сукоба између жигова и носиоци истих га врло радо користе, уколико им стоји на располагању. У великом броју случајева по приговору поступак се завршава већ у овој фази тако што подносилац пријаве за регистрацију жига или повуче пријаву, или ограничава листу роба и услуга за које је тражио регистрацију; или подносилац приговора одлучи да повуче приговор што је директна последица ограничавања листе робе и услуга од стране пријавиоца (Waldstrøm, 2001).

У јурисдикцијама које су регулисале овај правни институт подносилац приговора је, као и подносилац пријаве за регистрацију жига, странка у поступку који се одвија пред државним органом који је овлашћен да одобрава регистрацију знакова. Наш Закон о жиговима је предвидео могућност да Завод за интелектуалну својину, као надлежни орган, испитујући да ли су испуњени материјалноправни услови за заштиту конкретног знака у облику жига, узме у обзир писмено мишљење сваког заинтересованог лица које тврди да знак не испуњава законом прописане услове.¹³ Међутим, заинтересовано лице које би уложило овакву врсту приговора неће се сматрати странком у поступку. Поставља се питање какав је *ratio* оваквог законског решења ако се има у виду да се на овај начин указује на релативне препреке за добијање жиговне заштите, о којима је Завод дужан да води рачуна *ex officio*.

13 Чл. 26. Закона о жиговима, Сл. Гласник РС, 104/09

4. Закључак

Поступак по приговору на пријаву за регистрацију жига представља правно средство које осигурава да само они знаци који испуњавају неопходне услове уживају жиговно правну заштиту. Иако су домаћи законски прописи који се односе на област права индустријске својине, а између осталих и Закон о жиговима из 2009. године, у великој мери усклађени са регулативом Европске уније која се односи на ову област, наш законодавац је пропустио да регулише поступак опозиције који представља најзначајнију фазу у поступку регистрације жига. Србија представља редак пример јурисдикције која није регулисала овај правни институт. Сматрамо да за овакво опредељење домаћег законодавца не постоје оправдани разлози. Наиме, носиоци раније стечених права у великој мери би користили поступак по приговору у циљу избегавања дугих и скупих судских поступака, што би даље довело до смањења броја судских поступака који за предмет имају поништај жига. Такође, овај поступак омогућава да супротстављене странке постигну договор о начину коришћења предметног знака, те се поступак окончава у овој фази тако што подносилац пријаве за регистрацију жига или повуче пријаву, или ограничава листу роба и услуга за које је тражио регистрацију; или подносилац приговора одлучи да повуче приговор што је директна последица ограничавања листе робе и услуга од стране пријавиоца. Такође, једна од последица имплементације овог института јесте да чини „чвршћим“ знакове чију регистрацију одобрава надлежни државни орган. Предности поступка опозиције су нарочито значајни за тржишта земаља у развоју где је систем заштите робних и услужних знакова тек у повоју и где жиг често може бити предмет злоупотребе.

Мишљења смо да је поступак опозиције неопходан јер, без обзира на то колико је детаљан процес испитивања испуњености законски услова за регистрацију од стране Завода за интелектуалну својину, постоји велика шанса да се не избегну евентуалне грешке у овом поступку, било да се ради о апсолутним или релативним разлозима за одбијање регистрације.

Литература

Бошковић, М. (2011). *Екапија*. [Електронска верзија]. Приступљено 11. април 2014, доступно на

<http://www.ekapija.com/website/sr/page/402838/Mirela-Bo%20kovi%20pomoc%20nica-direktora-za-%20Eigove-Zavoda-za-za%20titu-intelektualne-svojine-Znak-mo%20Ee-vredeti-ivi%20od-70-mlrd-EUR>

Цвејетићанин, Н. *Жиг – разлози за брендирање производа*. Електронска верзија]. Приступљено 11. април 2014, доступно на

http://www.cvjeticaninlegal.com/index.php?option=com_content&view=article&id=263&Itemid=346

Dinwoodie, G. (2009). *Trademark Law and Theory: A Handbook of Contemporary Research*. Northampton, MA, USA: Edward Elgar

Hastings, J. (2014) *Trademark opposition case considerations*. [Electronic version]. Retrived 5. april 2014, from <http://www.trademarklitigationguide.com/trademark-opposition-case-considerations/>

Lahsner, A. (2009) *How to defend a trademark opposition brought by major corporation*. [Electronic version]. Retrived 5. april 2014, from

<http://howconceptual.com/how-to-defend-a-trademark-opposition-brought-by-a-major-corporation/>

Марковић, С. (2011). Начело специјалности жига и забрана разводњавања чувеног жига – правноекономско тумачење. *Анали Правног факултета у Београду*. 1 (LIX). 35–54

Waldstrøm, B. (2001) *Intellectual property magazine* (vol.1). [Electronic version]. Retrived 10. april 2014, from

<http://www.intellectualpropertymagazine.com/publication/two/the-community-trade-mark-79342.htm?origin=internalSearch>

Златовић, Д. (2008). Увјети заштите у савременом хрватском жиговном праву. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*. 1 (LI). 136–174

Закона о жиговима. *Сл. Гласник РС*. Бр. 104 (2009)

Council Regulation (EC) No 207/2009 of 26 February 2009 on the Community trade mark

Case C-39/97 *Canon v Metro-Goldwyn-Maye* [1998], ECR I-5507

Case C-342/97 *Lloyd v Klijsen* [1999], ECR I-3819

Aleksandra Vasić, LL.B.

Teaching Assistant,

Faculty of Law, University of Niš

The Relevance of Introducing Opposition Proceedings into the Serbian Trademark Legislation

Summary

This paper analyzes the quality of certain legal procedures applied in domestic trademark legislation in the light of harmonizing our legislation with those of the EU.

Trademark Law in the Republic of Serbia (2009) does not rely on opposition proceedings as a phase in the process of trademark registration and a tool that would ensure that only those trademarks that fulfill the necessary conditions are granted legal protection. Intellectual Property Office examines the so-called relative grounds for trademark registration refusal but does so *ex officio*, thus preventing the holders of trademark rights from benefiting from a relatively inexpensive and effective opposition procedure regarding the registration of a second trademark which violates their previously established rights. In contrast to our trademark laws, EU Council Regulation 207/2009 on Community Trademarks of February 26, 2009 (CTMR -Community trademark regulation) enforces opposition proceedings as the most important phase in the process of trademark registration.

European experience shows that opposition proceedings carry significant benefits for the process of trademark application. First of all, they allow the holders of previously established trademark rights to avoid long and costly court proceedings whose purpose is to dispute trademarks that violate the owner's rights. Also, state agencies authorizing in trademark approval no longer need to monitor registered trademarks.

Key words: opposition proceedings, Community trademark, trademark law, Serbia.

